

Večernik

»JUTRA«

Leto IV. (XI.), štev. 92

Maribor, sreda 23. aprila 1930

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 10. uri
Račun pri poštnem ček, zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejemati v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelak »Jutra« v Ljubljani, Prašernova ulica št. 4

Določbe londonske pogodbe

V ČEM OBSTOJAJO OMEJITVE OBOROŽEVANJA NA MORJU. — POGODBA POTEČE DNE 31. DEC. 1936.

LONDON, 3. aprila. Pogodba o omejitvah oboroževanja na morju, ki so jo včeraj podpisali v palači St. James zastopniki Zedinjenih držav, Velike Britanije, Francije, Italije in Japonske, je razdeljena v 5 poglavij in 26 členov. Osem členov tvori takozvano »pogodbo treh«, ki je Francija in Italija niste podpisali. V razširjeni pogodbi petih velesil se zavazujejo signatarne države, da se do 1. 1936 ne bodo poslužile obnovitve tonaže pri oklopnih križarkah, ki jim je bila priznana po washingtonski pogodbi. Nato so našteje oklopne križarke, s katerimi morejo razpolagati Zedinjene države, Anglija in Japonska.

Določbe glede matičnih ladij za letala pravijo, da nobena država ne sme opremiti nobene oklopne križarke, ki je od

1. aprila 1930 v službi, kot pristajališče za letala. Istotako se ne smejo graditi matične ladje z več ali manj kot 10.000 tonami.

Kar se tiče podmornic, pravi pogodba, da ne smejo presegati 2.000 ton. Pogodbene stranke pa lahko obdrže ali grade take do 2.800 ton. Francija in Italija smeta vrh tega imeti po eno podmornico 2850 ton, ker ste bili izgotovljeni že pred podpisom londonske pogodbe. Vendar pa te dve podmornici ne smeta imeti topov nad 8 palcev.

Četrto poglavje londonske pogodbe vsebuje med drugim določbe mednarodne pravne značaja, ki bodo poslale tudi vsem vladam, ki niso bile zastopane na konferenci, na vpogled in v odobrenje. Pogodba ugasne dne 31. decembra 1936.

vojakov, oboroženih s strojnimi in bombami, ker je došlo poročilo, da nameravajo kaznenci ogenj še razširiti. In res so porezali vse gasilske cevi in ubili 4 gasilce. Šele opolnoči se je vojaštvu in jetniškim paznikom posrečilo spraviti več tisoč kaznencev na varno. Kaznilnica je bila zgrajena za 1500 oseb, vendar je bilo v njej o priliki katastrofe 4300 kaznencev. Število smrtnih žrtev znaša po uradnih podatkih 707, več sto kaznencev pa je dobilo težke opekline in so jih morali prepeljati v bolnice.

Agrarna kriza

je problem, s katerim se ne bavijo strokovnjaki samo pri nas, ampak v celi Evropi, po celem svetu. Cene kmetijskih pridelkov nizke, prodajne možnosti ni — to je refren, ki ga čuješ v agrarnih krogih na vseh koncih in krajih. Nepovoljne gospodarske razmere v vseh — zlasti evropskih državah — imajo svoj glavni razlog v krizi kmetijstva. In ta gospodarski pritisk ne bo odnehal, dokler se ne posreči najti način za rešitev agrarne krize. Olajšave, ki jih nekatere države začasno dosežejo, s posebnimi obrambnimi odredbami, so samo prehodne in ne morejo rešiti problema, ki je skupen celemu svetu.

Znani avstrijski narodnogospodarski strokovnjak dr. Strakosch je imel nedavno v praški »Zemljedělski akademiji« predavanje o »problemu mednarodne kmetijske krize«. Povdaril je med drugim, da bi bil že znaten napredek, če bi se sosedne izvozne in uvozne države vzajemno zedinile na gotove kontingente, ki bi odgovarjale dejanskim potrebam uvoza.

Trgovsko-politične pogodbe se omejujejo mnogokrat samo na suhe formule, ki tekom časa okamenijo, in ki nalagajo obojestransko obvezo ter zagotavljajo gotove pravice. Tako nastane celo omrežje obveznosti, ki preprega skoro ves svet, ne da bi bilo vedno ustrezno dejanskim potrebam trgovine posameznih držav. Sistem največjih pogodbosti doslej ni pripuščal, da bi se bilo po vojni, ki je tudi gospodarsko lice celega sveta iz temeljev spremenila, nastopilo druga pota. Po vojni so prevladovali predvsem državno-politični oziri, ki so pa bili ovira za razvoj in poglobitev čisto gospodarskih odnošajev med narodi. Doživeli smo sicer, da so se med mnogimi državami kljub političnim nesoglasjem razvili tesni gospodarski stiki, drugod pa se zopet kljub velikemu političnemu prijateljstvu niso mogle nadovezati prave gospodarske vezi.

Razne evropske gospodarske konference tekom zadnjih let so že ponovno pokazale, da so politične grupacije, nastale v vojni in po vojni, še vedno merodajne tudi za gospodarska razračunavanja in da so mnogokrat ovira za nujno potrebne gospodarske stike med narodi. Politična čustvovanja so mnogokrat merodajna za državno in gospodarsko politiko narodov. To bo nedvomno še trajalo nekaj časa, in nastaja vprašanje, ali je v tem in takem miljeju mogoča rešitev agrarne krize kot predpogoji za rešitev splošne gospodarske krize. Ako bi končno v narodih — vsaj Evrope — prevladalo prepričanje, da je treba v interesu splošnega napredka iti preko političnih zaprek k popolnoma gospodarskemu pojmovanju tega vprašanja, bi bilo možno, v doglednem času priti ne samo do sredineevropske, ampak do evropske rešitve celega kompleksa povojnih gospodarskih težav in nepravil. Vzhodne republike, carinsko premirje in podobna vprašanja so le mali odlomki iz velikega kompleksa gospodarskih problemov, katerih najvažnejši je agrarna kriza. Zakaj evropsko gospodarstvo sloni in pade

Krvavi spopadi s policijo v Indiji

MADRAS, 23. aprila. Po včerajšnjem tukajšnjem zborovanju je prišlo do težkih spopadov med indiskimi nacionalisti in policijo, ki je morala končno poseči po orožju in je oddala več salv v množico. Osem demonstrantov je obležalo takoj mrtvih. Tudi v Masulipatu je prišlo do krvavih izgrediv. Dva voditelja nacionalistov sta bila aretirana in obsojena na eno leto težke ječe. V Kalkuti je bil aretiran glavni urednik v angleškem jeziku izhajajočega nacionalističnega dnevnika in list ustavljen.

Egipt poplavljen od kobilic

KAIRO, 23. aprila. Nadloga potujočih kobilic še ni končala. Vedno novi roji prihajajo iz Transjordanije in so ponekod tako močni, da potemnjijo celo solnce. Vse dosedanje odredbe proti tej nadlogi so se izkazale kot brezuspešne. V okolišju Sinajske gore so letala s plini uničila na milijarde potujočih kobilic, vendar učinek niti približno ni bil tak, kakor se je pričakovalo. Kobilice so oglodale že več provinc in je prebivalstvo v največji stiski. Na pobudo kralja Fuada so bili odposlani v ogrožene pokrajine močni vojaški oddelki, ki pomagajo ljudstvu pri uničevanju kobilic.

„Grof Zeppelin“ poleti v Anglijo

BERLIN, 23. aprila. V soboto poleti zrakoplov »Grof Zeppelin« nad Anglijo. Vodil ga bo kapitan Lehmann. Ker je angleška vlada dovolila pristank v Cardingtonu, severno od Londona, bo zrakoplov za par ur pristal tamkaj.

na tem problemu. Zlasti pa gospodarstvo našega naroda.

Razni predlogi o donavski gospodarski federaciji, o žitnem kartelu Male antante in Madžarske in drugi podobni predlogi izvirajo vsi iz enega težkega problema: krize v agrarni produkciji srednje Evrope in s tem splošne gospodarske krize. Pravega izhoda iz nje ni doslej svetoval še nihče — in tudi ni načina, ki bi krizo mahoma rešil. Zakaj jasno je: kriza, ki je dejansko obstojala že pred vojno in ki se je po strašnih pu-

Robot — pilot

NEWYORK, 23. aprila. O priliki velikih manevrov so bili izvršeni interesantni poizkusi z »robotom« ali »strojnim človekom«. Robota so postavili v letalo, v katerem so bile 4 osebe, nakar je strojni človek startal. Robot je vodil letalo polnih 20 minut in je končno čisto gladko pristal zopet na vzletišču.

Poroka Mussolinijeve hčerke

RIM, 23. aprila. Grof Čiano, sin italijanskega prometnega ministra, in njegova nevesta, Eda Mussolini, hčerka ministrskega predsednika, sta bila včeraj od kraljeve rodbine sprejeta v posebni avdijenci. Nevesta je dobila kot poročni dar zlato zapestnico z dragocenimi kamni. Poroka se bo vršila jutri v Rimu.

Velika noč v Rusiji

BERLIN, 23. aprila. Po poročilih iz Moskve so se velikonočne službe božje smele deloma vršiti tamkaj ob zvonjenju zvonov. Pred cerkvami se je nagnetlo toliko vernikov, kakor še nikdar. Vse cerkve so bile prenapolnjene. O napovedanih obhodih »brezbožnikov« ni bilo ne duha ne sluha.

Kolosalna katastrofa v ameriški kaznilnici

LONDON, 23. aprila. V državni kaznilnici v državi Ohio je nastal silen požar, ki je izzval divjo paniko med kaznenci, zaprtimi v celah. Nad 300 ljudi, večinoma kaznencev, je postalo žrtev požara. Ker je nastal ogenj istočasno na več krajih, se sumi, da je bil podtaknjen. Za vsak slučaj je bilo odposlanih 1500

stoženjih med vojno le še povečala do nedoglednih dimenzij, ni mogla ponehati ne v prvih letih in tudi v celem prvem desetletju po vojni. Ali bo »doba ozdravljenja« in rekonvalescence trajala še zopet celo desetletje ali pa samo še par let, je odvisno od uvidevnosti in dobre volje narodov, ki se morajo — varujoč vsak svoje posebne gospodarske interese — vendarle sporazumeti na skupni platformi gospodarskih potreb in temu primerno tudi urediti svoje trgovsko-gospodarske odnose.

Tajfun opustošil dve mesti

MANILA, 23. aprila. Strašen vihar je na otoku Leyte porušil dve mesti, močno poškodoval pa vso okolico. Na tisoče ljudi je brez strehe, število mrtvih in ranjenih pa še ni ugotovljeno. O katastrofi še manjkajo podrobnosti, ker so vse zveze z opustošeno pokrajino prekinjene. Toda, kolikor se je moglo zvedeti, je škoda znatno večja kakor l. 1928. Vihar je bil tako strašen, da so se podrle celo hiše iz železnega betona. Guverner je uvedel obsežno pomožno akcijo. Pri zadetemu prebivalstvu grozi lakota.

Zlat telefonski aparat za papeža

Ameriška telefonska družba, kateri je Vatikan poveril napravo telefona v vatiškanski državi, je podarila papežu telefonski aparat iz masivnega zlata z bisernim vložkom in papeškim grbom. Darilo predstavlja znamenito umetniško delo in je velikanske vrednosti.

Ustanavljanje prosvetnih društev v Prekmurju

Znano je, da se pod prejšnjim madžarskim režimom v slovenskem Prekmurju ni moglo razviti nobeno društveno življenje, posebno ne slovensko. Obstojala so samo razna verska združenja ali prav za prav bratovščine in pa gasilska društva, ki so pa bila po večini ustanovljena po zahtevi budimpeštanske vladne in z očitim namenom pospeševati madžarizacijo našega življa. Prosvetna društva v našem pomenu so se pričela oživljati šele po osvobojenju, toda strankarske strasti so prva leta to delo silno ovirala. Doba po lanskem šestem januarju je pa tudi na Prekmurje ugodno uplivala, in sile, ki so se poprej trosile za strankarsko agitacijo, se sedaj pridno uporabljajo za prosvetno delo. Pri tem pa gre velika zasluga tudi našemu učitelstvu, ki se je polagoma uživel v svoje delo in se mu je tudi ljudstvo približalo. V lanskem in letošnjem letu je bila ustanovljena dolga vrsta prosvetnih društev, obnovljena so pa bila tudi nekatera stara. Polagoma se pa naposled razvijajo tudi knjižnice in igre. Vedno več diletantskih prireditev je in ljudstvo, kateremu so nekaj novega, je zanje navdušeno. Tako prodira, počasi sicer, a sigurno, slovenska duhovna kultura in prosveta v našo Slovensko Krajino. Novi rod že ne bo več poznal nekdanje zaostalosti.

V Radvanju so streljali

za praznike pri Lobniku kar na cesti. Pasanti peči in kolesarji so morali preko nevarnega mesta kar na svojo odgovornost. Težki železni možnarji so vsled močnih nabojev včasih zleteli po 5 m daleč po cesti. Vsekakor bo treba v bodoče preprečiti vsako tako nevarno početje.

Otok Lokrum

BISER NAŠIH OTOKOV. — OBALE IN NASADI. — »MRTVO MORJE«, NARAVNI MOST IN LOKRUMSKA JAMA. — SAMOSTAN.

Na stotine in stotine je na našem morju od Sušaka do Kotora otokov in otočičev, najlepši med vsemi pa je Lokrum, oni bajni otok, ki se kakor šop zelenja in cvetja dviga iz sinjih morskih valov prav pred samim divnim Dubrovnikom. Kdor se je kdaj v popoldanskem solncu vozil s čolnom čez ožino, ki ga deli od dalmatinske obale, te svoje vožnje ne bo več pozabil. Kakor v panoptiku, le še vse lepše in očarjujoče, se dvigajo v ozadju mogočne dubrovniške utrdbe, svetijo se z rdečimi korci krite strehe mestnih hiš ter kupole in konice cerkvâ. Na severozapadu se zakriva bajno zelenje Lopada, prav tako najlepšega jadranskega polotoka, z vrhom Petka v ozadju, še dalje se pa svetijo v solncu skala »Petin« ter otoka Sv. Andreja in Melede. Na drugi strani se vrste vile na Pločah s svojim južnim rastlinstvom, aloeami, kaktejami, oleandri, palmami, cipresami in drugimi neštetiimi, vedno zelenimi vrstami. Nad vso to čudežno panoramo pa raste kršni Srdj (Srdž), v vznožju posajen z gaji oljk, proti vrhu pa gol in skalnat.

Toda le prekmalu nas opozori nase sam otok Lokrum. Vedno bolj so vidni njegovi logi visokih pinij na severozapadu se pa dvigajo iznad valov sive skale, na katerih gnezdiijo neštete morske ptice. Nad njimi raste 91 m visoki najvišji vrh Lokruma, na katerem so Francozi za časa Ilirije zgradili Fort Royal. Čez te skale so stari Dubrovčani baje metali v morje morilce, tatove in druge zločince. Še dalje proti zapadu se dvigajo iz morja neštete razjedene skale, za njimi pa zeleni sredina otoka, od koder se odpre pogled na starodavni samostan in park. Med obalo in njim rastejo vedno zeleni hrasti, gori, v parku, ki je lepši kakor miramarski in cononški, pa se bohóti najpestrejša južno rastlinstvo z gajem datlovih palm, oranžami, citronami, agavami in vsem onim, kar daje jugu tako poseben čar.

Čoln pristane med pinijami, v pristanišču, ki je skrito nevesčim očem, in ko stopimo na otok, se moramo dvigniti preko globoko razjedenih skal po precej strmi poti. Levo in desno so čudne kotanje; v njih so nekoč samostanski bratje pridobivali sol za domačo uporabo. Kmalu za tem pa se odpre očem še večje čudo: sredi kamenitega prepada zasije »mrtvo morje«, obdano od stolet-

nih pinij in hrastov, ki je z ostalim morjem v zvezi le po naravnem predoru pod površino. Takih čudes pa je na Lokrumu še več. Med njimi je omembe vreden »naravni most«, ki ga je izdolbilo morje samo, ko je tisočletja in tisočletja dolbilo trdo skalno steno obale, dokler je ni predolbilo.

Če pa nadaljujemo s čolnom svojo pot proti južnemu obrežju otoka, prideimo v romantično ožino, v preliv med otokom in skalami, ki se poleg njega samostojno dvigajo iz morja. Na otoški strani se tu nenadoma prikaže ostrazaseka, ki končuje v svetlikajočo se odprtinu rova, ki vodi k onemu lepemu, mrtvemu morju. Povsod ob obali so gole skale in po njih galebi in druge morske ptice, ki se preplašene dvigajo in krožijo nad morjem in otokom. Na skrajnem južnem rtu pa je skrito največje lokrumsko čudo: Lokrumska jama. Ob lepem in mirnem vremenu se lahko zapeljemo vanjo s čolnom in, če sije na vodno gladino pred njo solnce, se leskeče vsa njena notranost v bajni barvi tisočev ametistov, rubinov in safirov. Za lazurno jamo na Capriju in Čiovu je to ena najlepših obmorskih jam v Sredozemskem morju.

Popolnoma se pa spremeni lice otoka, kadar zavijemo preko južnega rta. Gozd visokih pinij sega tu prav do obale, a ob mirnih dneh se odpre tudi pod nami morsko dno do 20 m globine, da vidimo nešteto školjk in drugih morskih živali, živalic in rastlin. Tu, na tej strani, je tudi pristanišče otoka z malim pomolom, od katerega vodi z lavorikami, rožmarinom, kaktejami in palmami obsajena pot k samostanu, ki pa je danes spremenjen v zdravilišče za tuberkulozno deco. Stari samostan je bil ustanovljen že l. 1073, opuščen pa l. 1802 in je popolnoma propadel; obnovil ga je šele mehiški cesar Maksimilijan in pozval na otok zopet dominikance. Od takrat dalje pa je samostan in otok Lokrum mnogokrat menjal svoje gospodarje. Bil je večinoma vedno last avstrijskih nadvojvod; ob prevratu cesarja Karla. Sedaj je prekrasni, 1 in pol km dolgi in pol km široki otok last države, ki pa žal, ne skrbi dovolj za njegove divne južne nasade. Kdor obišče kdaj Dalmacijo in Dubrovnik, naj ga ne zamudi obiskati.

Mrtvaški ženin.

Šola mariborske Glasbene Matice pripravlja prijetno presenečenje. Dne 3. maja bo izvajala slovit Dvořákov kantato »Mrtvaški ženin« pod vodstvom ravnatelja Hladeka-Bohinjskega. Nastopilo bo vsega nad 230 oseb in sicer sami gojenci javne Matične glasbene šole.

Uradni list

dravske banovine, št. 51 z dne 18. aprila objavlja zakon o mednarodni sanitarni konvenciji.

Ljudska univerza v Mariboru.

Po dolgem času nas zopet obišče zvesti prijatelj naše ljudske univerze, dunajski univ. prof. dr. J. Strzygowski, svetovna kapaciteta na umetnostnem polju. Predaval bo dva večera, v torek 29. aprila in petek 2. maja o pravih biserih slikarstva, o nizozemskih genijih slikarstva, van Eycku, Rubensu, Halsu in Rembrandtu.

Ne pozabite! Ne zamudite!

„Madona spalnih vozov“

je redki filmski dogodek v

kinu Union

Dne 26., 27., 28. in 29. aprila
Rezervirajte in nabavite si vstopnice

Zadruga Pohorske vzpenjače v Mariboru, Jurčičeva ul. 8/II, obvešča podpisovalce deležev, ki še niso vplačili prevzete deleže, da bosta dva inkasanta, ki imata posebno legitimacijo, inkasirala še nevplačane deleže in sprejemala nove člane. Za vsako vplačilo je treba zahtevati potrdilo. Inkasirani deleži se samoumevno naložijo na zaprtem kontu pri Mestni hranilnici mariborski.

Mariborski in dnevni drobiš

Sveti Jurij,

legendarni vitez na konju, premagovalec zmaja, goduje jutri. Prvenstveno je zaščitnik in patron kmetov. Krajev, ki so njemu posvečeni, je zlasti v naših krajih vse polno: Sv. Jurij ob Pesnici, — v Slovenskih goricah, ... ob Ščavnici ... ob Taboru ... ob južni železnici ... v Prekmurju ... nad Laškimi ... itd. itd. Z godom sv. Jurija, katerega Srbi imenujejo Djordje, je zvezano tradicionalno jurjevanje, ki je identično s srbskim »djurdjevdanskim urankom«, slavlje, podobno proslavi proletarskega 1. maja. — Dasi je Jurij kaj prikupno ime, je pri nas Slovencih tudi epiteton za nerodne ljudi: ... »Ti si pravi Jurček! ... »Glej ga — Jurja!« itd. Ponosni vitez sv. Jurij, katerega so cerkveni slikarji na podlagi starih legend iz njegovega romantičnega življenja posadili na konja, mu dali v roko sulico, a pod konja — naslikali ogromnega zmaja, pa je dal imena slavnim kraljem in zgodovinskim možem: Kara Djordje, kralj Jurij angleški, Juraj Strossmayer itd., a naša največja denarna enota — tisočak — nosi njegovo sliko in po isti popularno označbo »jurij«. Ko prijahja sv. Jurij v deželo, mora biti vse zeleno in vse v cvetju, v žito se mora že skriti vrana, drugače bo slaba letina ... Pozdravljen vitez Sv. Jurij!

Smrtna kosa.

Včeraj je umrla v mariborski splošni bolnici gđ. Angela Jazbec, učiteljica v Podovci. Pogreb se bo vršil jutri, v četrtek, ob 14. uri, izpred mrtvašnice splošne bolnice na pokopališče na Pobrežju. Bodi ji ohranjen blag spomin, žalujočim staršem naše iskreno sožalje!

Nalezljive bolezni v Mariboru.

Od 15. do 21. aprila je bilo prijavljenih mariborskemu mestnemu fizikatu 7 slučajev obolenosti naalezljivih boleznih v mariborskem mestnem okolišu in sicer 4 slučajji škrlatinke in 3 šena.

Kdaj pričnemo z zvočnim filmom v Mariboru?

V Grajskem kinu se že pridno vrše priprave za popolno preureditev kina za zvočne filme. Čakalnica se bo zelo povečala in se zadevna gradbena dela že vrše. Tudi nove kabine za tonfilmske aparate so že v delu. Kakor čujemo, je upati na pričetek predstav z zvočnimi filmi že za drugo polovico avgusta, najkasneje pa za začetek septembra.

Novinarski klub.

Danes ob 17. uri važna klubova seja v kavarni »Bristol«.

Za nesrečne pogorelece v Zaluki

Šo darovali mariborski pomožni akciji v denariju ali blagu dalje še: Sulič 10 Din, Pristernik »Luna« 10, Fran Novak 10, Šinigoj Josip 10, Karel Jančič (blago), tvrdka Turad (blago), A. Spatzek 10, Kührar 10, Berdajs 10, M. Feldin (blago), Avgust Zlahtič 20, Neger 10, trgovina Vezjak (mala obleka), Trpin (blago), Drago Rosina (blago), Martinz (blago), I. Sirk 10, lekarnar Minařik 60, Badl par podplatov, Franjo Majer (blago), Josip Čebokli 20, Josip Lesjak 20, Ant. Kiffmann 20, Cirilova tiskarna 50, Pisanec 10, Roglič Drago (3 pare čevljev), Josip Mislej 30 Din, Andraschitz 30, Fr. Schell 20, Domicelj 20, Vigec 10, Robaus 50, I. Kovačič 30, Hummel 10, Tkalec 10, Jakob Lah 20, Martin Gajšek (blago), Miloš Oset 500 Din, Bog. Divjak 50, Kodrič 10, trgovina Kavčič 10, Balon 10, Martinz (blago), Tavčar 20, neimenovan uradnik Mariborske tiskarne 10, Mariborska tiskarna 200 Din, Herman Wögener 200, Schwarzova 10, Josip Plemelj 200, tvrdka Thesus 50, IV. Koradžija 40, Macarol 30, stavbenik Rud. Kiffmann 30, tvornica Zlatorog 300 Din, tvornica Benčina 30, Štef. Koter 10, Josip Šarec 30, gostilna Vlahovič 20, »Balkan« 50, »Adrija« 50, F. Kneser 10, Ant. Poš (blago v vrednosti 800 Din), Gustav Bernhard 100 Din, Ferdo Leskovar 10, tvrdka Anton Paš 50, Crippa 20, mag. phar. Vladović 50, tvrdka Weiler 10, Fr. Cverlin 20, Ida Stickler (kavarna Central) 200 Din, Dav. Tombak 100, Ivan Kvas 50 Din.

Uprava »Večernika«

je prejela za pogorelece v Zaluki dalje: trafikant Bele 20 Din, Jug. ak. društvo v Mariboru 100 Din, skupno dosedaj 1275 Din. Prisrčna hvala!

Nenavaden pojav v Slov. goricah.

V torek pred Veliko nočjo se je v smeri od Sv. Tomaža pri Ormožu skozi Lajhonce proti Ivanjokvcem pojavil velik jelen z bogatim rogovjem. Mestoma je šel tik mimo hiš. Ljudstvo je začudeno gledalo to nenavadno prikazen in ugibalo, odkod neki je prišla žival v te kraje.

O krvavem slučaju v Pesnici,

kjer je bil delavec drž. žel. delavnice Bračič iz Lajtersberga težko ranjen, nam poročajo naknadno, da se obžalovanja vredni dogodek ni zgodil v nobeni gostilni. Bračič in oba brata Kristl iz Rance, med katerimi je bilo že dolgo ludo sovraštvo, so v pondeljek popoldne pili v Schmidererjevem vinotoču v Dobrenji. Med potjo domu so se spoprijeli na cesti severno od pošte v Pesnici. Bračič je potem s težavo prilezel do gostilne g. Kerenčiča, ki je telefoniral na rešilno postajo v Maribor in tudi nudil ranjencu prvo pomoč.

Prijetne velikonočne praznike

sta si hotela privoščiti 18letni Otmar Čagran iz Pobrežja in 17letni Avgustin Završnik iz Lokovice pri Šoštanju, ki so ju včeraj aretirali v Mariboru, ker sta se sumljivo potikala po Glavnem trgu. Pri zaslišanju sta kmalu priznala, da sta se potepala prejšnji teden krog Trboveli, Hrastnika in Celja. Tudi sta priznala, da sta v noči na 15. tm. vlomila pri Trbovljah v neko klet in se dobro napila in najedla, pozneje pa v Hrastniku v slaščičarno Marije Jerman, kjer sta odnesla raznih sladkarij in pomaranč za krog 200 Din. Tako sta si oslajšala praznike, sedaj pa v hotelu Graf pri ričetu premišljujeta o minljivosti vsega zemeljskega.

Četrtek dne 24

Češki pevski večer

v Veliki kavarni

Oj to pivo!

Dočim so v sosednji banovini napovedali karteliranim pivovarom bojkot, se gostilničarji v Mariboru in okolici trudijo dvigniti konzum piva in to baje ob — lastni izgubi. Ne vemo sicer, kako je mogoče prodajati ob koncertu vrček belega piva po 3.30 Din, črnega pa po 4 Din. Izletniki pravijo, da je neki gostilničar v okolici iztočil pretekli pondeljek po zgornjih cenah kar 30 sodčkov. Ker so cene piva v mestu dokaj višje, nam je prodaja piva pri nas postala dokaj zagonetna zadeva, ki jo bo treba enkrat za vselej rešiti.

Svinjski sejem v Mariboru.

Na zadnji svinjski sejem je bilo pripeklanih 25, prodanih pa 24 svinj. Cene so bile sledeče: 5—6 tednov stari prašiči 130—150 Din, 7—9 tednov 180—200, 3—4 mesece 320—430, 5—7 mesecev 450—490, 8—10 mesecev 550—800, 1 kg žive teže 10—12.50, 1 kg mrtve teže 17—18.50 Din.

Srečke za V. kolo drž. raz. loterije so prispele! Igralci, ki so jih kupili v upravi »Jutra« in »Večernika« na Aleksandrovi c. 13, naj jih pravočasno zamenjajo. Žrebanje milijonskega kola se bo pričelo že 8. maja in traja do 2. junija.

Nosecim ženam in mladim materam pomore naravna »Franz Josefova« grenčica do urejenega želodca in črevesja. Glavni zastopniki modernega zdravilstva za ženske so preizkusili, da »Franz Josefova« voda v največjih slučajih učinkuje hitro, sigurno in brez bolečin. Franz Josefova grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Javno dobrodelno tombolo

priredi Podmladek društva Rdečega križa v Mariboru v nedeljo, dne 4. maja t. l. ob pol 3. pop. na Trgu Svobode. Čisti dobiček je namenjen počitniški koloniji na morju siromašne in zdravja potrebne šolske mladine. Krasni glavni dobitki (kompletna spalnica, šivalni stroj, kolo, servis za 6 oseb, zlata ura — poleg teh je še 700 dragocenih, koristnih dobitkov) so v izlozbi tvrdke »Weka« na Aleksandrovi cesti. Tablice — po 2 Din! — se dobe v vseh večjih tobakarnah. Segajte pridno po njih! 1211

Kavarna »Astoria«.

V četrtek, 24. aprila ob pol 21. elitni koncert priljubljenega umetniškega tria Guldberg. Ojačen orkester in izbran program! 1210

Mariborsko gledališče

REPERTOAR.

Sreda, 23. aprila ob 20. uri »Caričine Amazonke«, ab. B.

Četrtek, 24. aprila ob 20. uri »Herman Celjski«, ab. C. Kuponi.

Ptujsko gledališče.

Sreda, 30. aprila ob 20. uri »Netopir«. Gostovanje Mariborčanov in gđ. Šušterjeve.

Iz gledališča. V četrtek, 24. tm. se ponovi znamenita drama iz preteklosti Celjskih grofov, Novačanov »Herman Celjski« za ab. C. — »Adieu Mimi«, moderna Benatzkyjeva opereta, ki je bila lani zaradi izredno zabavne vsebine ter moderne muzike »slager« operetne sezone, se na splošno željo ponovi ter se bo vršila njena letošnja premijera v najkrajšem času.

»Herman Celjski« na celjskem odru. Znamenita drama v Celju živečega znanega slovenskega pisatelja dr. Antona Novačana »Herman Celjski«, ki je brezdvomno eden najsilnejših slovenskih oderskih umotvorov, se vprizori v celjskem gledališču v nedeljo, dne 4. maja dvakrat: ob 16. (4.) uri za okoličane, ob 20. (8.) uri za ostalo občinstvo. Zaradi ogromnega ansambla, ki sodeluje (nad 40 oseb) se ne more predstava vršiti pri normalnih cenah in veljajo zato povišane cene.

»Netopir« na ptujskem odru. Prihodnje gostovanje mariborskega gledališča v Ptuj bo v sredo, 30. aprila s Straussovo klasično opereto »Netopir«, ki jo zaradi izredno zabavne vsebine ter povsem operne muzike prištevajo h komičnim operam. Sodeluje ves operetni ansambel, režira g. Skrbinšek, dirigira g. Herzog.

Naši predniki — poljedelci

Vsem nam je znano, da je bila osnovna organizacija družabnega življenja naših prednikov starih Slovanov zadruga, čije udje so bili vsi sorodniki: prastariši, stariši, otroci, vnuki, strici in tete. Tako je zadruga narasla do 100 članov. Vsi člani zadruge z otom vred (ot, otac, oče ali starešina je vodil zadrugo) so bili med seboj enaki in premoženje je bilo last vseh. — Ta zadruga organizacija ni jačila le moralne strani, marveč je pospeševala tudi poklicno izobrazbo. Zato so se naši predniki že zgodaj razvili v kulturno ljudstvo in so osobito v poljedelstvu dosegli veliko popolnost.

Svet, ki so ga prvotno zasedli (6. stoletje), je bil močvirnat, poln jezer in pragozdov z različnimi zvermi. Z velikim trudom so to zemljo prilagodili poljskim kulturam. Sejali so trave-žitarice: pšenico, ječmen, oves, rž in proso. Pridelovali so tudi stročnice: grah, lečo, bob. Tudi česen, repa in detelja segajo v one čase. Industrijske rastline mak, lan, konoplja in limelj so enako dobre priče o njih strokovni izobrazbi.

V pridelovanju in tehnični predelavi lanu in konoplje je bil znaten del njih gospodarstva, a tudi lep del kmečke idile, ki je tudi prispevala h kulturnemu razmahu in tehnični spretnosti. Od lanu do vlakna je bilo treba precejšnje iznajdljivosti in ročne spretnosti.

Z veliko vneto in ljubeznijo so gojili sadno drevje — jablane, hruške, češnje, češplje in orehe —, torej ona drevesa, ki so še vedno priljubljena slovenskemu kmetu. Od gozdnih dreves je bila najbolj čislana lipa. Smatrali so jo nekako za sveto drevo. Že samo veliko število naših krajevnih imen dokazuje, kako cenjeno je bilo to drevo. Pod njo so darovali bogovom, zborovali, se posvetovali, sodili itd. Odkod ta čast ravno lipi?

Še dandanes se dobe babjeverci, ki verujejo v izrecno moč lipovega ličja proti čarovnicam. Slovaki in Slavonci vtikajo o Binkošti v hišno streho lipove mladice, da obvarujejo hišo pred strelo in požarom. To so ostanki poganstva. Resnica pa je, da je lipa zelo sočno drevo. Po lepljivem soku je tudi dobila ime. Radi sočnosti dobro prevaja elektriko in zato redkokdaj trešči vanjo. V pradomovini starih Slovanov je bila zelo razširjena drevo. Ker ji je podnebje ugajalo, je dobro uspevala. Njena oblika in stasitost sta bili mikavni, a še bolj je mikal njen cvet in njena korist. Od cvetja, listja in

ličja do lesu — vse so porabili. Tudi danes se njen les zelo ceni. Stari Slovani so delali iz lipovega lesa pohištvo in rezbarije, iz njenega ličja pa obutev, torbe, vezanine, saj se da to ličje porabiti kot predivo in pletivo. —

Rimljani, ki so pred našimi predniki bivali po naši sedanji domovini, so sem kaj zanesli tudi vinsko trto. Burni časi preseljevanja narodov so sicer prizadeli tudi njo, a uničili je niso. Naši predniki so se je vneto poprijeli, saj so jo poznali že iz svoje pradomovine (Kavkaz). Razen govedi in konj so redili tudi drobnico. V velikanskih gozdovih so pasli svinje, in tudi kokoši in gosi so zavzemale važno mesto v živinoreji. In tukaj naj omenimo sicer naraven, a vedno zanimiv pojav: dobri sadjarji so bili tudi dobri in istočasno tudi prvi čebelarji. Za to jim je ravno lipa nudila dobre pogoje, saj je dajala čebelarjem glavno pašo. Med so smatrali za imeniten pridelek. Kar je danes sladkor, to je bil takrat med. Hiša je pripravila vse, kar je potrebovala. Naravno, da so se družinski (zadružni) člani na ta način izurili v raznih ročnih delih. Ker je znaten del preskrbe hiše padel na ramena žen, so le te postale prave umetnice. Vse potrebno leseno orodje in stroje — vreteno, preslico, krosno (statvo) i. dr. — so izdelali moški, ženske pa so iz lanenega, konopičnega ali volnenega prediva tkale platno ali sukno, same so tudi narejale obleko in vsi vale v njo izredno okusno izdelane vzorce. Ravno tukaj je bila staroslovska žena neprekosljiva umetnica.

Moškim je pripadalo delo izven hiše. Gradili so hrame (hiše), mostove, ladje in čolne, izdelovali so vozove, mline, votlo posodo itd. Tudi železne predmete, n. pr. oralo, brano, koso, srp, motiko i. dr. so sami izdelovali. Prvotno je to delo znal vsak kmečki moški, pozneje pa so se nekateri posvetili le kovaštvu, ki je bil prva obrt.

Staroslovska delavnost, gostoljubnost, poštenje in plemenitost so bile znane tudi drugim narodom. A lahkomišelnost in brezskrbnost sta bili povod, da so preradi zapadli poveličanju vsega, kar je bilo tuje. V njihovi preprostosti je bila neka otroška udanost, naivna zaupljivost. Radi tega in ker so pozneje poedini poglavarji hrepeneli po javnem ugledu in nadvladju (po zgledu sosedov), se je med njimi zajedla nesloga, ki je živo rezala v njihovo meso.

Anekdote o varčnosti Bolgarov

Bolgari so znani kot najbolj varčen narod na Balkanu. Čeprav živi bolgarski kmet morda že desetletja v mestu, ostane v svojem bistvu še vedno kmet in se stokrat premišli, predno izda kak denar. Zlasti prebivalci mesteca Gabrova, znana po tekstilni industriji, so daleč naokrog znani po svoj varčnosti. Številne anekdote, resnične in neresnične, krožijo o njih med narodom. Naj navedemo dve značilni.

Potniki vlaka, ki je vozil iz Sofije v Gabrovo, so postali pozorni na čudno postopanje starejšega sopotnika, kateremu se je videlo, da je težko bolan. Na vsaki postaji, kjer se je vlak ustavil, je namreč izstopil, planil naglo k blagajni in si kupil vozni listek do prihodnje postaje. Sopotniki so ugibali vsemogoče stvari, toda nikdo ni zadel pravega. Končno se je le nekdo ojunčil in ga vprašal: »Kam pa se pravzaprav peljete očka?«

»V Gabrovo.«

»Do tja pa je vendar še zelo daleč, zakaj pa potem izstopate na vsaki postaji?«

»Da si kupim vozni listek do prihodnje postaje.«

»Zakaj pa ne kupite voznega listka kar do Gabrova?«

»Saj vendar nisem noben potratnež,« je očka ves razburjen odvrnil. »Zdravnik, pri katerem sem bil v Sofiji, mi je rekel, da sem tako bolan, da moram biti vsak čas pripravljen na smrt. In sedaj, ko ne veni, ali pridem še živ v Gabrovo, vendar ne bom vzel voznega listka kar do tja. Morebitni prevoz mojega trupla bi stal mnogo manj!«

Najbolj bogat in obenem najbolj skop človek v Gabrovo je Hadži Kočo. Nekoč

je prišel k njemu neki trgovec, da ga prosi za posojilo. Zunaj je bilo tako silno mrzlo, da je celo skopi Kočo doma zakuril. Ko so se Koču razpršili vsi pomisleki nezaupanja, je bila kupčija sklenjena. V znak veselja sta pila potem običajno črno kavo in Kočo je ponudil svojemu gostu celo cigareto. Toda, komaj jo je ta prižgal, je Kočo že planil kvišku in zavpil na prestrašenega trgovca: »S posojilom ne bo nič!«

»Zakaj pa ne, saj sva se vendar že pobotala?« je odgovoril trgovec.

»Človek, ki sedi pred pečjo in prižge svojo cigareto z vžgalico, je potratnež, ki mora kmalu propasti. Jaz pa nimam denarja, da bi ga zgubil pri takih ljudeh, kakor si ti.«

Pogreb brez mrliča

To se je zgodilo pred kratkim v italijanskem mestecu Bentivoglio. V mestni bolnici je umrl najbogatejši meščan, Luigi Bergamaschi, in pokopali so ga z velikim pompom. Vse sorodstvo, katerega se je pokojnik v oporoki bogato spomnil, in skoro vse prebivalstvo mesta je šlo za pogrebom. Ko so izzveneli slavospevi nagrobnih govorov in so pričeli krsto z mrličem spuščati v jamo, se je utrgala vrh, krsta je telebnila v jamo in se razbila. Na največje svoje presenečenje in na svoj velik strah pa je ljudstvo naenkrat videlo, da je krsta bila prazna. Seveda so takoj šli truplo službeno iskat. Izkazalo se je, da je bolniški strežnik pozabil položiti truplo v krsto, ker je še bil od prejšnjega dne, ko je bila v kraju velika slovesnost, ki so jo pridno zalivali z vinom, v rožkah in »višjih sferah«. Seveda so pogreb še istega dne — toda brez vseh ceremonij — obnovili.

Mornarske šale in velik uspeh prohibicijske mornarice

Ameriški carinski brod št. 145 (iz prohibicijske mornarice) je nedavno na čuden način prišel do bogatega plena. Na njegovem krovu je bil tudi podkrmlar Karl Schmid, ki je bil med vsem moštvo znan kot velik sladkosnednež. Ko je na svoj rojstni dan vstopil v jedilnico, je opazil na mizi krasno pasteto. Ko je zagriznil, mu je od vseh strani zadonelo: »Dober tek slavljenec!«. Toda slavljenčev obraz se je takoj po prvem grizljaju zategnil v bridke gube, njegovi tovariši s častniki vred pa so se iz srca smejali. Izkazalo se je, da je bila pasta, ki je imela tako lepo zunanost, iz rumenega maznega mila. Seveda pa podkrmlarju stvar ni bila ravno prav po godu in pozval je kuharja na boks na palubi, pri čemur se je moštvo prav od srca zabavalo. V bližini — godilo se je to v temni noči — pa je bilo vsidranih več tihotapskih ladij z alkoholom. Na najbližji izmed njih so bili mnenja, da je ladja, na kateri vlada takšno veselje, tudi tihotapska in sicer »Ada M.«, ki so jo pričakovali. Začeli so s svojega krova klicati, naj bodo bolj mirni in naj jim raje pošljejo 50 zabojev whiskeyja, češ da ga nujno rabijo. Na carinskem brodu so takoj spregledali situacijo, zvabili so tihotapsko ladjo v bližino in povabili poveljnika na krov, ga tam ujeli in nato tudi še ostalo moštvo tihotapske ladje ter ladjo samo. Tako je mornarska šala in zabava vodila do lepega plena in pripomogla mornarjem na carinskem brodu do prav čednih nagrad.

Kako je delal Ivar Kreuger izpit

O Ivarju Kreugerju, kralju vžgalic, so priobčili listi o priliki 50letnice njegovega rojstva sledečo zanimivo anekdoto, ki priča, da si je ta nadarjeni človek znal že v svoji rani mladosti spretno pomagati tudi v zelo težkih prilikah. Ko je imel napraviti izpit iz rudinstva, se ni dovolj pripravil, kar je bilo njegovim tovarišem dobro znano. Profesor mineralogije je imel navado, da je kar šest študentov naenkrat izpraševal. Tako se je zgodilo tudi tedaj. Študenti so se morali vstati krog mize in so napeto čakali na profesorjeva vprašanja. Ta je položil na mizo skodelico s kristali raznih velikosti in barv, jih izročil vsakemu študentu po celo pest in jih pozval, naj jih določijo. Študenti so si ogledovali kristale in jih poskušali klasificirati z več ali manj sreče. Le Ivan Kreuger je bil nenavadno miren, čemur so se njegovi tovariši silno čudili. Našel je imena kristalov, ki jih je imel v roki, kar po vrsti. Ko so diaki po srečno dovršenem izpitu zapuščali univerzo, so čestitali Kreugerju, da je tako sijajno prestal izpit, čeprav se zanj ni skoro nič pripravil. »Kako pa je bilo mogoče, da si se tako fino odrezal, čeprav nisi bil pripravljen?« so ga vprašali tovariši. — »To je bilo čisto enostavno,« je odgovoril Kreuger. »Vse kristale, ki jih nisem poznal, sem kratkoma vtaknil v žep, česar profesor ni opazil. Pač pa še sedaj ne vem, kako naj bi mu jih vrnil!«

Prvo ljudsko štetje v Mehiki

Meseca maja bo po vsej Mehiki izvršeno ljudsko štetje. To bo prvo redno in natančno ljudsko štetje v tej državi revolucij in uporov. Guvernerji vseh mehiških držav bodo osebno vodili ljudsko štetje in groze vsem županom in funkcionarjem, ki se ne bi točno držali izdanih predpisov, z nastrožimi kaznimi. Določena je ne samo denarna globa, temveč tudi zapor. Kljub obsežnim pripravam pa je vlada prepričana, da prvo ljudsko štetje nikakor ne bo popolno, ker bo zlasti štetje v severnih pokrajinah zadelo na silne težkoče.

Mednarodni učiteljski kongres

se vrši od danes 22. tm. do 28. tm. v Pragi. Zastopanih je po delegatih 17 evropskih držav, med njimi tudi vse tri države Male antante. Na dnevnem redu po svetovanj so zlasti problemi: laična šola, obligatorna nadaljevalna vzgoja v ČSR, enotna šola v evropskih državah, mednarodne pedagoške akcije, izmenjava učencev itd.

Sokolstvo

Seja župne uprave SKJ se bo vršila jutri, 24. aprila, v župni pisarni ob običajni uri. Prosim člane uprave, da se seje zanesljivo udeležijo. — Zdravo! Starosta.

Starejši članski oddelk Sok. društva Maribor-matica začne danes, 23. aprila, zopet z redno telovadbo. Na svidenje v telovadnici! — Zdravo! Vaditelj.

Avto-izlet k Sv. Antonu v Slov. gor. napravi oddelk starejših telovadcev Sok. dr. Maribor-matica dne 4. maja. Ta dan ima tamošnje mlado Sok. društvo svoj prvi nastop ter bo mariborski oddelk podprl z nekoliko točkami nastopni spored. Udeležba v kroju. Vabljeni pa so tudi netelovadci, da se izleta udeležijo. Interesenti se naj prigrasijo do vključno zadnjega aprila pri br. Hvalencu v Posojilnici — Narodni dom.

Sport

MOLNP — službeno.

V nedeljo, dne 27. aprila, ob 10. dop. se odigra na igrišču SK Železničar prvenstvena tekma mladim ISSK Maribor: SK Železničar. Ob 14.30 bo na igrišču SK Železničarja prijateljska tekma Atletik SK Celje:SK Železničar, ob 16. uri SK Olimp, Celje:SK Železničar rez. Službujoči odbornik predpoldne gosp. Hlovar, popoldne g. Grebenc. Tajnik.

Rumunija: Jugoslavija.

Dne 4. maja se bo vršila meddržavna tekma Rumunija:Jugoslavija in je savezni kapetan JNS inž. Simonovič nominiral sledečo moštvo: Mihelčič, Ivkovič, Beleslin, Arsenjevič, Premierl, Gjočič, Tirnanič, Marjanovič, Laburič, Boničič, Kragič, Čulič in Deškovič.

Radi štafetnega teka v Beogradu

ob priliki poklonitvene deputacije 4. maja se morajo v petek 25. tm. zvečer ob pol 6. na Rapidovem igrišču javiti in prinesiti seboj kompletne drese radi treninga sledeči lahkotletci: Rak, Lah, Podpečan, Drobnič, Jeglič, Hofer.

Spominjajte se CMD

Če človek pride iz dežele prohibicije

Svicsarski hoteli so res na višku glede komforta in postrežljivosti. Prišel vam je nedavno iz Zedinjenih držav Sov. Amerike soliden ameriški trgovec iz Lexingtona (država Kentucky) in se nastanil v hotelu v Pontresini. Na steni je opazil steklenico z malo pipico, iz katere je tekla lepo dišeča svetlo-rdeča tekočina, kakor cvetlični liker. In mož, ki je prišel iz dežele prohibicije in ki že dolgo ni imel prilike uživati alkohol, si ga je privoščil. Še tisti popoldan je bila steklenica prazna, četudi je liker grdo žgal po goltancu in je moral mož že med večerjo hiteti, da odloži na pristojnem mestu svoje težave v želodcu in črevesih. A čudo! Že drugo jutro je našel steklenico na steni zopet napolnjeno, vsebina je dišala tako vabljivo, skušnjava ga je zopet premagala in že dopoldne je bila steklenica »likerja« zopet prazna. Ko pa se je opoldne vsedel h kosilu, je občutil zopet hude težave v želodcu in črevesih, in težave so tekom popoldneva tako narastle, da je smatral za nepotrebno, da bi še nadalje iskal zdravila in oddiha v tem kraju. Ko je odpotoval, se je pa hotelir s svojim osobljem vred čudil, kako je Amerikanec mogel vsak dan porabiti celo steklenico dragega »svetlobarvnega« tekočega — mila. Tako se godi človeku iz dežele prohibicije, da tekoče mlo zamenja za liker!

Že tretji samomor v cerkvi

je bil izvršen te dni v pariški cerkvi Saint-Trinité. Vsi trije so bili izvršeni tekom 14 dni. Prva dva samomora sta izvršila dva moška, zadnjega pa mlado dekle Paulette de Cadaran, radi nesrečne ljubezni. Pred oltarjem klečoč je najprej zmolila svojo zadnjo molitev, nato pa izpil stekleničko strupa. Sedaj se bori v boju s smrtjo.

Michel Zévaco

Lukrecija Borgia

Zgodovinski roman

77

»Dragi Giovanni,« je dejal knez, »bili ste krivični proti vitezu de Ragastens. Mi imamo gotov in očitven dokaz, da vaša sumnja ni bila opravičena... Naš ljubljeni grof se je vrnil med nas in dokazano je, da je grešil samo po neprevidnosti. Zdaj nastopa zopet vse svoje pravice in časti, toda vseeno nam pušča poveljstva, kakor jih je razdelil veliki svet.«

»Nepopisno srečnega se čutim, da je grof vreden naše pokorščine,« je dejal Malatesta.

»Dobro, Giovanni!... Kar pa se tiče viteza de Ragastens, ste preveč plemenitega srca in imate preveč pravega poguma, da ne bi priznali vpričo njega, da niste imeli prav.«

»Preden vam odgovorim, knez, bi rad govoril z gospodom vitezom par besed med štirimi očmi.«

»Naj bo!« je dejal knez Manfredi z začudenjem.

Giovanni Malatesta je stopil za vogal pri oddaljenem oknu, in Ragastens mu je nemudoma sledil.

»Gospod,« je dejal Giovanni Malatesta, »od tistega trenutka, ko sem vas videl v rimskih katakombah, sem iz dna srca občudoval viteško poštenost vašega ravnanja in vaš pogum... To mnenje, ki ga imam o vas, se tudi ni izpremenilo, odkar ste privedli grofa Alma nazaj... prepričan sem, da on le vam dolguje svojo čast...«

»Zatrujem vam, gospod...«

»Dajte, da govorim, gospod vitez... Hotel sem vam reči, da se žalitev, ki je bila pravkar na mojih ustnicah, nikakor ni rodila v mojem srcu. Še v trenutku, ko sem iskal proti vam strupene besede, sem vas moral občudovati, in žal, tudi zavidati!«

Ragastens je bil ves osupel. Da je Giovanni Malatesta pogumen, o tem ni bilo dvoma. Kaj se je vendar godilo v duši mladega moža.

»Vitez,« je nenadoma povzel Malatesta, »pred temi gospodi se vam bom opravičil. Kajti žalil sem vas z nizkim ravnanjem, dobro vedoč, da ne zaslužite moje psovke...«

»Jaz pa,« je dejal Ragastens, »ne bom dovolil, da bi se tako vrl plemič poniževal. To, kar ste mi pravkar rekli, je izbrisalo žalitev. In jaz — ne le, da sem s tem zadovoljen — toliko niti ne bi bil zahteval...«

»Hvala vam, vitez,« je vročno povzel Malatesta. »Toda dovolite, da povem vse. Opravičim se vam, in najin nocojšnji dvoboj se ne bo vršil. Bila pa se bo va vseeno...«

»Ne razumem vas...«

»Pravim vam, da se morava bit! Treba je, da eden naju dveh pogine!...«

»Naj bo! Pripravljen sem se klati z vami, čeprav se mi vaše vedenje zdi...«

»Vredno norca!... Kar recite!...«

»Kdaj pa potem hočete, da se bijeva?« je dejal Ragastens, čimdalje bolj začuden.

»Jutri zvečer, ko se bo bližala noč.«

»Dobro. In kje?...«

»Pri Glavi...«

»Kje je ta Glava?... Oprostite, jaz še ne poznam Monteforta...«

»Zunaj obzidja, sredi soteske, po kateri ste dospe-li, kakor so mi povedali... Ali ste opazili tamkaj dvoje ogromnih skal?... Ena njiju dveh, na desni, je nekoliko podobna človeški glavi. Zato pravijo temu kraju Glava...«

»Dobro. Jutri pod večer pri Glavi. Točno bom tam, gospod...«

»Hvala vam, vitez,« je dejal Malatesta iskreno.

»A vseeno mi dovolite vprašanje! Ni vraga pošten človek kakor jaz se ne izpostavlja možnosti, da ga ubije vrl plemič kakršen ste vi, ali pa da on ubije njega, ne da bi vsaj vedel zakaj?...«

»Vi bi radi vedeli, zakaj sem vas izzval? Vi bi radi vedeli, zakaj vas vseeno hočem ubiti ali biti ubit od vas, dasi obžalujem besedo, ki ni bila vredna poštenega človeka?«

»Smrt božja! Močno se mi dozdeva, da bi rad vedel!...«

»Dobro!... Zato, ker ljubim Beatrice!... Razumite me dobro... Ljubim jo do blaznosti; zato sem storil nizkost, da sem vas vedoma krivično psoval... Ljubim jo tako, da imam rajši smrt kakor pa gotovost, da nisem ljubljen!...«

Ragastens je silno prebledel. Zajecjal je:

»Vi ljubite kneginjo Manfredi... Toda kako more ta lubezen...«

Malatesta ga je prijel za roko.

»Ljubim jo,« je zamrmral in pritajil vzdihljaj. »In če je treba, da eden naju dveh pogine, je treba zato, ker ljubim ona — vas!...«

Ragastens je mahoma zapustila vsa moč; kolena so se mu zašibila, in usta niso mogla izgovoriti besede. Hotel je iztegniti roko, da bi zadržal Malatesto. Toda ta se je bil že oddaljil proti sredini dvorane. Mimogrede je skoraj zadel ob Primavera. Videl je, kako si je dvignila roke do čela. In slišal jo je zamrmrati:

»Jaz nesrečnica!«

»Gospoda,« je dejal Giovanni Malatesta s krepkim glasom, »pred vami, ki ste slišali razžalitev, prosim viteza de Ragastens oproščanja. Nadejam se, da se nihče ne čudi temu mojemu koraku...«

»Ne, sinko,« je vzkliknil knez Manfredi, »vsi vas poznamo, da ste hraber mož in da vam le plemenitost velevala popraviti zmotu.«

Vse roke so se iztegnile proti Giovanniju Malatesti. Kramljaje in smejoč se, kakor da se ni nič zgodilo, je ta odšel iz dvorane v spremstvu drugih plemenitajšev, ki so bili navzoči pri seji velikega sveta.

Ragastens jim je hotel slediti. V tem hipu pa je vztrenetal: rahla roka se je bila dotaknila njegove. Bila je roka Primavera.

»Nocoj,« mu je šepnila, »na vrtu palače, hočem govoriti z vami...«

Ragastens se je globoko priklonil. Sreč mu je grabila tesnoba, noge ga skoraj niso več nosile. Ko se je vpravil, je videl, da kneginja Manfredi odhaja skozi vrata. Grof Alma ji je podajal roko. In poleg nje je stopal knez Manfredi, sklanjaše svoji visoki stas v razgo-

voru z njo, s srečnim smehljajem na obrazu...

»Malatesta pravi, da me ljubi!« je premišljal Ragastens, stoječ še vedno na istem mestu, kakor da je okamenel. »In vendar je soproga kneza Manfredi... na vekomaj izgubljena zame!... Izgubljena!... Ah, Malatesta se je motil. Ljubosumnost ga je prevarjala... Ona me ne ljubi... ne more me ljubiti... To so sanje! Blazne sanje!... Giovanni Malatesta je dejal, da mora eden naju dveh ureti... Zdaj vem, kdo je tisti, ki bo padel v dvoboju!...«

XLII.

Vojvodinja Bisaglijska.

Vrnimo se za štirinajst dni nazaj in stopimo v Palačo Smehla. Prelesten večer venča nocoj enega tistih krasnih dni, ki jih ima solčna Italija pred vsemi deželami na svetu.

Zleknela po preprogah v dvorani s kipi, ki smo si jo že ogledali, glavo naslonjeno na kup razkošnih blazin, se vdaja Lukrecija Borgia sanjarstvu. Njene oči so napol zaprte, uho pa ji raztreseno posluša zbor mandolin in flaut, ki igra krasotici. Mlada služkinja dela s široko pahlačo okrog Lukrecije prijeten hlad, ki mu daje voda, poganja se v mrmrajočem snopu iz porfirne kotanje, še svežerji čar.

Cudovito sliko nudi v tem bajnem okviru ta mlada ženska, blesteča se v svoji krepki lepoti, sanjajoča o ljubezni in o poeziji... Lukrecija Borgia sanja. Lukrecija Borgia se dolgočasi. Kakšen zločin se bo rodil?

Lukrecija sanja.

Zamolkla, daljna častihlepnost se riše poljasno na nemirnem zastoru njene vročine domišljije. Kaj je ona v Rimu? Nič!... In še manj ko nič!...

Slavja! Venomer slavja!... Za koga?... Za njo?... Ah, ne! Slavja za imenitnike, ki polnijo njeno palačo, genijalni izumi na polju umetnosti zabavanja ljudi, samo da je rimsko veljaštvo prepričano o veličanstvu Borgiajev... Slavja! Venomer slavja!... Slavja, da zasluženi veliki gospodje pozabljajo svoje suženjstvo v pijanosti naslad, ki se jim nudi pred obličjem Lukrecije. To je njeno življenje.

In temu pozlačenemu robstvu, temu uničevanju njene krepke volje se upira vsa njena duša, dočim se ji v smehljaju leskečejo beli zobje. Kaj! Ona da ne bo nikoli kaj več nego orodje v rokah Aleksandra VI. in Cezarja?... Ah! Poveljevati! Vladati! Biti kraljica! Postati absolutna, samodrška, nedotakljiva vladarica v kraljestvu, ki bi si ga prikojila sama!...

Da... Ali v oživotvorjenje teh fantastnih sani je treba moža. Moža!... Krepkega moškega, ki ne pozna strahu, ki se igra z vsemi pastmi in zasedami, moškega, čigar drznost in zvijačnost bi bila mogočnejša od borgiaške oblasti!

Ah, pozna ga, tega moža! On živi na zemlji! In Lukrecija ga je skoraj že imela! Res da ji je ušel. Toda ona se ne smatra za poraženo. Zopet ga hoče najti, o-motati ga s svojo nežnostjo, omamiti ga s svojo učeno noboto; in kadar bo čisto njen, ga bo naščuvala na Italij rekoč:

»Jaz te venčam za kralja, ako venčaš ti mene za kraljico!«

Gostilničar Tomše

v Pekrah (prej Kmetič) toči v svoji lastni hiši s krasnim vrtom in kegljiščem, vse prenovljeno, izvrstno pekersko vino po Din 16 in Din 18, pivo 3.50 vrček, 2.50 čaša (lastna ledenica). Vsak čas topla in mrzla jedila, posebno ocvrti pišanci po Din 30. V nedeljo 27. tm. popoldne vrtni koncert polnoštevne pekerske godbe. Vstopnina prosta. 1208

Sprejem

sobarico, ki lika in šiva. Trubarjeva ulica 11/1. 1209

Mlada gospodična

s komfortnim stanovanjem išče simpatično sestanovalko. Naslov v upravi. 1096

Vse vrste pletenin

po meri. Popravila, spadajoča k tej stroki, izvršuje najbolje, hitro in ceno-mehanična pletarna Javornik, Vojasniška ul. 2. 364

Čedno stanovanje

dobi takoj, kdor mi posodi Din 7.000. Naslov v upravi »Večernika«. 1207

Najboljši trajni kodri

in najnovejše postopanje pri barvanju las, s katerim je omogočeno tudi trajno kodranje, samo v salonu »Dobaja«, Gosposka ulica 38. 1205

Pozor!

Samo Din 10.— liter pristnega »Ljutomerčana« dobi se samo čez ulico v »Kinu Union«, Cafova ulica 7. 1125

Gramofone

popravlja najbolje in najceneje mehanična delavnica Justin Gustinčič, Tatzenbachova ulica. 14. 602

Sobo- in črkoškanje

izvršuje po cenl, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ul. 2. 2281

Prodajalko

za bufet sprejme kolodvorska restavracija, Maribor. 1204

V mojem specialnem oddelku se vrši

VELIKA PRODAJA OSTANKOV

IN PARTIJ/KEGA BLAGA

različ. galanterijskega in modnega blaga, drobnarij, pletenin in igračk.

Prodajajo se velike količine čipk in ostanki vezenin, nogavic, puloverjev, telovnikov, damskega perila, usnjenega blaga, toaletnih potrebščin, predtiskarije, igračke, porcelan, steklenina l. t. d. 984

Izredna prilika za nakup, tudi za preprodajalce!
Franz Kormann, Maribor, Gosposka 3

Spominjajte se CMD!

Opozorite tudi Vaše znance

da jih hočem popolnoma zastopati in za vedno osvoboditi ne-ugodnega potenja nog, tudi če se to znojenje pojavi v zelo vročih poletnih dneh. To ni nikakšno zdravlilo, nego popolnoma enostavni naravni postopek. Prosim znanko za odgovor. — J. LUSTIG, OSIJEK, Krežmina ulica. 965

Slastičarji, peki, hoteli in restavracije rabite samo
čajno margarin maslo
ker je mnogo ceneje in enako naravnemu maslu. Izdelano je iz sveže smetane in rumenjaka ter stane **kg samo Din 26.--**
Franjo Svoboda, Zagreb, Zerjančeva ulica 2

Pristno angleško in češko blago

za moške dobite pri tvrdki
Franjo Maier, Maribor, Glavni trg 9

Takoj naj javilo

svoje točne naslove one osebe, katere bi se hotele od nas naučiti lepo, čisto in lahko hišno delo, da si na ta način pridobijo stalno in posebno donosno hišno delo ali postranski zaslužek. Javilo naj se samo oni, ki razpolagajo z zneskom najmanj Din 3650.—, da si morejo na ta način nabaviti za to delo potreben stroj. Pouk je brezplačen. Zaslužek 10 do 12 Din na uro. Materijal za delo dajemo mi. Poleg privatnih naročil lahko vsak stalno dela tudi za našo tvrdko, ker mi v vsakem času proti gotovini prevzamemo vsako količino izvršene robe, kar tudi pisмено jamčimo. Za odgovor priložite znamko. 966

GRAUERT, tvornica strojeva d. d., generalno zastopstvo in skladišče, OSIJEK l. Krežmina ulica 13.

Umrla je po dolgi, težki bolezni, previdena s sv. zakramenti za umirajočo naša ljuba hčerka

Angela Jazbec

učiteljica v Podovli.

Pogreb nepozabne nam hčerke bo v četrtek ob 14. uri iz mrtvašnice tukajšnje bolnice na pobreško pokopališče.

Maribor, dne 22. aprila 1930.

Družina Jazbec ter ostali sorodniki.